

Επιστήμη και κοινωνία

Δρ Μάνος Δανέζης
Επίκουρος Καθηγητής Αστροφυσικής
Τμήμα Φυσικής ΕΚΠΑ

Δρ Στράτος Θεοδοσίου
Αναπληρωτής Καθηγητής ιστορίας και Φιλοσοφίας των
Θετικών Επιστημών
Τμήμα Φυσικής ΕΚΠΑ

Όπως όλοι έχουμε αντιληφθεί, οι δυτικές κοινωνίες διέρχονται μια περίοδο δραματικά αυξανόμενης κοινωνικής κρίσης, η οποία συν τω χρόνω οδηγεί τον δυτικό πολιτισμό σε κατάρρευση.

Στην κατάρρευση αυτή μεγάλη είναι η συνεισφορά των ιδεών της μεγάλης επιστημονικής επανάστασης του 16^{ου}-17^{ου} αιώνα στο μέτρο που στήριξε μονοσήμαντα την ανάπτυξή της σε μια σειρά δογμάτων τα οποία αναγόρευαν την αισθητή υλική πραγματικότητα ως πρωταρχικό και μοναδικό αξιακό γεγονός των δυτικών κοινωνιών.

Στο βωμό αυτού του αγαθού και των παραγώγων του, ολόκληρος ο δυτικός πολιτισμός, επί αιώνες, θυσίαζε και θυσιάζει ακόμα, το σύνολο των ανθρώπινων αξιών του, ακόμα και την ίδια την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Με τον τρόπο αυτό, δημιουργήθηκε ένα υλιστικό και μηχανοκρατικό πολιτισμικό ρεύμα το οποίο κυριάρχησε όλον τον δυτικό κόσμο, ως μια νέα δογματική θεολογία.

Θεός αυτής της θεολογικής δομής είναι η φιλοσοφική έννοια της ύλης. Είναι «πανταχού παρούσα και τα πάντα πληρούσα, ο θησαυρός των αγαθών και ζωής χορηγός».

Οι επί της Γης απόστολοι και νομοθέτες του νέου αυτού Θεού είναι οι χρηματιστηριακοί οίκοι, οι οποίοι συντάσσουν τις δέκα εντολές, δηλαδή τους κανόνες αγιοσύνης, τους οποίους οι πολίτες πρέπει να τηρούν αν θέλουν να έχουν τις ευλογίες του Θεού της «ύλης».

Το «άγιο πνεύμα» αντικαθίσταται από την έννοια του «χρήματος». το οποίο εκπορεύεται από τον θεό της Ύλης ως ανταπόδοση σε εκείνους τους πολίτες που τον υπηρετούν.

Ναοί του Θεού της ύλης, τα χρηματιστήρια και οι τράπεζες, στις οποίες οι πιστοί πρέπει να καταθέτουν το μεγάλο μέρος των προϊόντων του μόχθου τους ή και την ίδια τη ζωή, ή την αξιοπρέπειά τους, αποτιμημένη σε χρήμα.

Σύμφωνα με την μηχανιστική και αντικοινωνική αυτή αντίληψη, ανθρώπινα αγαθά όπως η φιλία, η ειρηνική συνύπαρξη, η αγάπη και η αλληλεγγύη, δεν είναι αποτελέσματα μιας εσωτερικής ανθρώπινης ανέλιξης η οποία εκφράζει ένα υψηλότερο επίπεδο πολιτισμικής ανάπτυξης. Οι σχέσεις των ανθρώπων και των αντίστοιχων κοινωνιών τους, στηρίζονται μονοδιάστατα στην έννοια του αμοιβαίου «υλικού συμφέροντος» και διαρκούν όσο αυτό διαρκεί

Αυτή την κατάρρευση του Δυτικού πολιτισμού, έρχεται να σταματήσει η ίδια η Επιστήμη, μέσα από τις νέες ανακαλύψεις της και τη νέα φυσική φιλοσοφία

Η νέα αυτή επιστημονική επανάσταση, η οποία όπως και εκείνη του 16^{ου}-17^{ου} αιώνα, η οποία θα σχηματοποιήσει σε νέες βάσεις τις κοινωνικές διοικητικές δομές, στηρίζεται σε 3 νέες βασικές επιστημονικές αλήθειες τεκμηριωμένες τόσο θεωρητικά όσο και πειραματικά.

Η πρώτη αλήθεια αναφέρεται στην αποκάλυψη του τι είναι στην ουσία αυτό το οποίο ονομάζουμε αντικειμενική πραγματικότητα, και σε προέκταση τι είναι αυτό το οποίο ονομάζουμε ύλη.

Η σύγχρονη επιστημονική σκέψη μέσω της πειραματικής διαδικασίας γνωρίζει πλέον ότι η αισθητή υλική πραγματικότητα αποτελεί μια ψευδαίσθηση της ανθρώπινης φυσιολογίας η οποία δημιουργείται μέσα σε συγκεκριμένες περιοχές του εγκεφάλου με την βοήθεια των αισθητηρίων οργάνων μας.

Η Υλική πραγματικότητα δεν είναι παρά ένα matrix,

Σύμφωνα με την Ειδική Θεωρία της Σχετικότητας η υλική συμπαντική πραγματικότητα δεν είναι τίποτα άλλο παρά «η προβολή όσων υπάρχουν στο πραγματικό τετραδιάστατο μη Ευκλείδειο και αθέατο Σύμπαν, πάνω σε έναν ψεύτικο τρισδιάστατο και Ευκλείδειο χώρο που φτιάχνουν πλαστά οι αισθήσεις μας». Τον χώρο αυτό η Ειδική Θεωρία της Σχετικότητας ονομάζει χώρο Minkowski.

Η Γενική θεωρία της σχετικότητας συνέλαβε την ιδέα, την οποία εξέφρασε μαθηματικά και απέδειξε πειραματικά, ότι το κύριο συστατικό της κλασικής Φυσικής, «η αισθητή ύλη», δεν είναι παρά η καμπύλωση του κύριου συστατικού του κόσμου των μαθηματικών, του “τρειςδιάστατου χώρου». Όμως επειδή ο χώρος είναι ένα αισθητό «τίποτα», η ύλη είναι η καμπύλωση αυτού του «τίποτα»

Έτσι, όταν ο «χώρος» των τριών διαστάσεων καμπυλώνεται προς την 4η διάσταση μεταξύ ενός ελάχιστου και ενός μέγιστου ορίου, τότε οι αισθήσεις μας αντιλαμβάνονται αυτή την καμπύλωση σαν πυκνότητα ύλης. Με λίγα λόγια η αισθητή ύλη δεν είναι παρά ένα κατασκεύασμα του εγκεφάλου μας. Μια πλαστή εικόνα μιας άλλης μη αισθητής πραγματικότητας.

Η δεύτερη επιστημονική αλήθεια στην οποία θα στηριχθεί το νέο πολιτισμικό ρεύμα είναι ή έννοια της ολικότητας.

Το Σύμπαν της σύγχρονης επιστήμης είναι ένα ενιαίο σύστημα το οποίο δεν μερίζεται, ούτε αποτελείται από μέρη. Η αίσθηση των εξατομικευμένων αντικειμένων και μορφών δεν αποτελεί παρά μια νέα πλάνη η οποία στηρίζεται σε μια ιδιομορφία, βασικά, της όρασής μας αλλά γενικότερα της εγκεφαλικής μας συγκρότησης.

Τα πάντα μέσα στο Σύμπαν είναι ένα. Μια απέραντη ενιαία, και αδιαίρετη ενότητα

Μέσα σε αυτή την ενότητα χάνεται η έννοια της εξατομικεύσης της προσωπικής ύπαρξης. Αυτό σημαίνει ότι δεν μπορεί να ευτυχή το μέρος, αν πάσχει το όλον. Η ευτυχία των μερών μπορεί να επιτευχθεί μέσω της ευτυχίας του συνόλου. Η διαπίστωση αυτή οδηγεί σε μια κοινωνική φιλοσοφία του «εμείς» και του «είμαι» καταργώντας την κοινωνική φιλοσοφία του «εγώ» και του «έχω».

Όμως οι έννοιες της συλλογικής συνείδησης, του εμείς και του είμαι, δεν είναι η βάση της Δημοκρατίας, της ισότητας και της αδελφότητας που πλαστά επαγγέλλονται οι σημερινές παγκόσμιες κοινωνικές δομές, χωρίς να τις πραγματοποιούν μέχρι σήμερα.

Αυτές ακριβώς τις αξίες επαναφέρει στο προσκήνιο η σύγχρονη επιστημονική σκέψη.

Συγχρόνως όμως το θεώρημα δράσης αντίδρασης μας διδάσκει ότι, μέσα σε μια ενιαία και αδιάσπαστη συμπαντική ουσία, κάθε προσπάθεια κακής δράση μας πάνω στο μέρος, δημιουργεί την ενστικτώδη αντίδραση του συνόλου πάνω σε μας. Με λίγα λόγια ότι κάνουμε το εισπράττουμε πολλαπλάσια από κάθε γωνιά της συμπαντικής ενότητας. Θα κατανοούμε βέβαια ότι η επιστημονική θέση περί δράσης και αντίδρασης, οδηγεί στην έννοια της συμπαντικής δικαιοσύνης, από την οποία πρέπει να απορρέει η ανθρώπινη και κοινωνική δικαιοσύνη.

Τέλος η έννοια της συμπαντικής αδιαίρετης ενότητας δημιουργεί μια νέα περιβαλλοντική συνείδηση εφόσον η φύση είναι ένα μέρος του όλου και κάθε δράση μας εναντίον της, σημαίνει δράση ολόκληρης της δημιουργίας εναντίον μας

Όπως ήδη έχουμε αναφέρει πολλές φορές, ένα πολιτισμικό ρεύμα αναπτύσσεται προκειμένου να κατασιγάσει τους ανθρώπινους φόβους οι οποίοι αναφέρονται στις σχέσεις τους με τους άλλους ανθρώπους, την καταστροφική δύναμη της φύσης και τα φαινόμενα του πόνου και του θανάτου. Το βασικό αίτιο της δημιουργίας των ανθρώπινων φόβων είναι η έννοια της ανάγκης . Φορέας και υποκείμενο της ανάγκης και του φόβου είναι ο άνθρωπος.

Στην αναπτύξη ή την κατασίγαση των φόβων και των αναγκών μιας κοινωνίας, το βασικό ρόλο παίζει η ανάπτυξη της Επιστήμης και της Τεχνολογίας.

Σκοπός και στόχος της Επιστήμης είναι η αποκάλυψη της συμπαντικής αλήθειας και της γνώσης των φυσικών νόμων που την διέπουν. Ως εκ τούτου η Επιστήμη είναι ουδέτερη και ο κύριος φορέας της ανθρώπινης «πνευματικότητας». Η Επιστήμη βέβαια παύει να είναι ουδέτερη όταν υπεισέρχεται ο παράγοντας άνθρωπος, με τις αδυναμίες και τις σκοπιμότητες που συνδέονται με τη φύση του. Η Πνευματικότητα με τη σειρά της, αν αναπτυχθεί, καθορίζει ποιες ανθρώπινες ανάγκες είναι πραγματικές και ποιες πλαστές. Το γιγάντωμα των πλαστών αναγκών δημιουργεί ένα γιγάντωμα των ανθρώπινων φόβων που στερούν από τον άνθρωπο το μέγιστο αγαθό του, την ελευθερία.

Η Τεχνολογία με τη σειρά της, έχει ως στόχο της να μετατρέψει σε πρακτικές καθημερινές εφαρμογές, κομμάτια της επιστημονικής γνώσης που θα καλύψουν τις ανάγκες του ανθρώπου προκειμένου να κατασιγάσει τους φόβους του. Θεωρητικά και η Τεχνολογία είναι ουδέτερη, στην πράξη όμως, και πάλι η εμπλοκή του ανθρώπου με τις όποιες αδυναμίες του, της αφαιρεί την ουδετερότητα. Υπάρχει λοιπόν καλή και κακή τεχνολογία; Ασφαλώς και ναι. Θεωρούμε ως θετικά τα αποτελέσματα των τεχνολογικών εφαρμογών όταν καλύπτουν τις πραγματικές ανθρώπινες ανάγκες που υποδεικνύει η πνευματικότητα. Σε αντίθετη περίπτωση, όταν η τεχνολογία γίνεται το αίτιο δημιουργίας πλαστών αναγκών με στόχο μόνο το κέρδος, κρίνεται ως αντιουμανιστική και καταδικάζεται.

Στο πλαίσιο λοιπόν ενός νέου προοδευτικού πολιτισμικού ρεύματος, που μέλλει να αντικαταστήσει τις φθαρμένες κοινωνικές, θεολογικές και επιστημονικές δομές, θα πρέπει να επαναπροσδιοριστούν και να επαναδιατυπωθούν οι έννοιες του «Ανθρώπου», του «Πνεύματος» και της «Ελευθερίας».

Η έννοια «Ανθρώπος» είναι συνώνυμη εκείνης του «όλου» και της ενεργητικής σχέσης και αλληλεπίδρασης μεταξύ των μερών που το αποτελούν. Έτσι η έννοια αυτή δεν μπορεί να ταυτιστεί με τις έννοιες του «προσώπου» ή του «ατόμου» οι οποίες εκφράζουν την δογματική διαίρεση του «όλου» και την αποξένωση των συστατικών του.

Η έννοια «Ανθρώπος» είναι εντελώς αντίθετη εκείνων της «κατάτμησης» και της «απομόνωσης». Η σύγχρονη Φυσική διδάσκει ότι δεν υπάρχουν άνθρωποι απομονωμένοι. Δεν τους χωρίζει κενό. Τους συνδέει φως, ακτινοβολία.

Μέσα στο Σύμπαν δεν υπάρχουν μαύρες, σκοτεινές περιοχές, αλλά περιοχές που δεν έχουμε τη δυνατότητα να αντιληφθούμε το φως τους.

Τα πάντα μέσα στο Σύμπαν είναι πυκνώματα του ίδιου υλικού και πάντοτε επικοινωνούν ενεργητικά και δυναμικά μεταξύ τους. Ο κοινωνικός και ψυχολογικός απομονωτισμός και ο εγκλωβισμός του «Ανθρώπου», στα πλαίσια των όρων «άτομο» και «πρόσωπο», είναι το προϊόν μιας καταρρέουσας πολιτισμικής δομής. Η δομή αυτή αγνοεί τη σύγχρονη επιστημονική

σκέψη και δεν κατανοεί ότι αν νοιώθουμε ψυχικά μόνοι είναι γιατί δεν κατανοούμε τη συνέχεια των πάντων μέσα στο Σύμπαν και ότι η φύση δε μας γέννησε μόνους, αλλά επιλέξαμε την ψευδαίσθηση της μοναξιάς. Η μοναξιά είναι αποτέλεσμα των δικών μας πράξεων, της δικής μας αντίληψης, της δικής μας άγνοιας. Είναι ένα προσωπικό μας πρόβλημα, και όχι ένα πρόβλημα της φύσης.

Μια κοινωνία, η οποία έχει συνειδητοποιήσει τους προηγούμενους φυσικούς, και όχι κοινωνικούς, κανόνες, αναγνωρίζει ως βασική αξία της την «ελευθερία» στα πλαίσια της ενότητας.

Πέρα όμως από όλα τα προηγούμενα, το Νέο Πολιτισμικό Ρεύμα απαιτεί την αναμόρφωση του ανθρώπου σε πέντε βασικές απόψεις του γύρω από το νόημα της ζωής. Έτσι θα πρέπει να κατανοήσουμε ότι:

1. Το νόημα της ζωής κρύβεται πίσω από την έννοια της ψυχικής σχέσης μας με τους άλλους ανθρώπους και όχι στον απομονωτισμό του ατομικού ψυχισμού μας.
2. Η βιολογική μας ύπαρξη ολοκληρώνεται μέσα από την οικουμενική συνύπαρξή μας με όλους τους ανθρώπους, ανεξαρτήτως φυλετικών, οικονομικών, εθνικών και θρησκευτικών διαφοροποιήσεών τους. Η συνύπαρξη αυτή απαιτεί την ανάπτυξη μιας ευρύτερης αίσθησης «ανοχής» (όχι αποδοχής) στην ψυχική και βιολογική ιδιαιτερότητα του «πλησίον» μας.
3. Η αναγκαιότητα ψυχικής σχέσης και βιολογικής συνύπαρξης με ένα μεγάλο αριθμό ατόμων, πολλαπλών ιδιαιτεροτήτων, απαιτεί να αντικατασταθεί ο *ατομικός λόγος* από τον *κοινωνικό διάλογο*.
4. Στα ανεπτυγμένα κράτη πλέον το πρόβλημα της ζωής, στα πλαίσια του Νέου Πολιτισμικού Ρεύματος, δεν είναι όπως παλαιότερα η *επιβίωση* αλλά η *συμβίωση*.
5. Η γνώση της αλήθειας των όντων δεν αποτελεί κτήση κανενός. Όλοι μας αποτελούμε *μετόχους* της συμπαντικής γνώσης στο επίπεδο των δυνατοτήτων μας. *Η γνώση είναι δύναμη και η συνολική δύναμη του σύμπαντος μερίζεται στους ανθρώπους δίχως να διαμερίζεται και δεν αποτελεί αποκλειστικό κτήμα κανενός.*